

"Stilen är ju litet ovanlig"

08.02.2019

Huset som skakade bankledningen

1934

Det är lite näpet. Efter alla svåra frågor som bankens ledning fått kämpa med från starten 1919 till början av 1930-talet ter sig bråket om Ålands Aktiebanks nya hus som en storm i ett vattenglas. Men känslorna gick faktiskt så heta att vd Torsten Rothberg hotade kasta in handduken.

Det började med ett tomtköp i Mariehamn 1928. Bankens ekonomi var på uppgång och i förvaltningsrådet var man sugen på ett ståtligt bankhus. Men börskraschen i New York fick herrarna att besinna sig. I stället flyttade man in i rävfarmaren Emil Söderlunds gård intill den obbyggda tomten. Där var hyran så hög att man 1931 dammade av tanken på ett eget hem. Snart hade man ritningar och kostnadsförslag av den åländske arkitekten Oscar Bomansson. I april 1932 gav förvaltningsrådet tummen upp.

Då drog vd Rothberg i handbromsen. Hans argument var att depressionen hade slagit hårt mot såväl ålänningarna som banken. På Rothbergs skrivbord låg rätt saftiga kreditförluster. Åh, Totte lugnar nog sig, verkade man säga i förvaltningsrådet och trummade fort ihop en byggnadskommitté. Men se, den gubben gick inte. Ingen dribblar med bankdirektör

Rothberg! Han ställde sin befattning till förfogande.

Det fick bli storägaren Gustaf Erikson som lugnade stormen. På förvaltningsrådets möte i juni ställde han sig positiv till husbygget. Så stark var tilliten till Erikson och hans omdöme, att Rothberg blev på bättre humör och gav med sig. Helt nöjd var den verkställande direktören ändå inte. Han gav tummen ner för arkitekt Bomanssons ritningar. Rothberg ville se en annan arkitekt ta vid. Snart hade byggnadskommittén vaskat fram en arkitekt som föll Torsten Rothberg på läppen. Ole Gripenbergs meritförteckning var lång, med flera hus på fastlandet, bland andra Stockmanns varuhus i Helsingfors.

Den 1 september 1934 välkomnade man sina första kunder till det nya, rymliga huset. Det är lätt att föreställa sig att folk i staden kände stolthet över sitt bankhus. Byggnaden kan ses som en manifestation: nu var Ålands Aktiebank fast förankrad på Åland. På Ålandstidningen nickade man betänksamt, men godkännande, åt Gripenbergs avskalade skapelse:

Stilen är ju litet ovanlig och betecknas på arkitektspråk som halv-funkis, första gången tillämpad på Åland.

Sanningen om Ålandsbanken

100 berättelser genom 100 år

Joakim Enegren

Med bidrag av Annika Lundqvist, Leo Löthman och Teo Tuominen.

Foto: Privat